

beretning sb., -en, -er.

berette vb., -ede.

beretelse sb., -en, -er.

beretter sb., -en, -e, *bf.* pl.

beretterne.

berettigede vb., -ede.

berettigelse sb., -n.

Dansk
Sprognævn

Årsberetning 2008

Nye tider	1
Årsberetning 2008	2
Medlemmer	2
Medarbejdere	3
Møder	4
Samarbejde med andre institutioner	5
Oplysning og rådgivning	8
Spørgsmål og svar	8
Elektronisk svarbase	9
Hjemmesiden	10
Sprogportalen sproget.dk	11
Vejledning	11
Mediestrategi	12
Normering	13
Retskrivningsordbogen	13
Forskningsberetning for 2008	15
Forskningsudvalget	16
Interne forskningsprojekter	17
Eksternt finansierede forskningsprojekter	20
Forskningsårsværk i 2008	22
Publikationer	23
Aktivitetsplan for 2009	28
Administration	28
Personalepolitik	29
Økonomi	29
Årsplan for 2009	30
Planlagte aktiviteter for 2009 i henhold til resultatkontrakten	30
Andre planlagte forskningsprojekter	31
Regnskab for 2008	32

beretning sb., -en, -er.

berette vb., -ede.

berettelse sb., -er.

beretter sb., -en, -e, *bf. pl.*

beretterne.

berettige vb., -ede.

berettigelse sb., -n.

Dansk
Sprognævn

Nye tider

2008 har været et år præget af store forandringer for Sprognævnet. Folketinget vedtog 4.12.2008 en lov om ændring af loven om Dansk Sprognævn (lov nr. 1171 af 10/12/2008). Nævnets formand kunne på arbejdsudvalgsmødet den 12.12.2008 med tilfredshed konstatere at mange års arbejde for at styrke og modernisere sprognævnets organisation og ledelse nu er tilendebragt.

Den nye lov indeholder 3 vigtige ændringer. Nævnets repræsentantskab er udvidet fra 30 til 43 medlemmer, arbejdsudvalget er afløst af en bestyrelse, og nævnets forskningsinstitut ledes ikke længere af formanden, men af en direktør. Den sidste ændring har i praksis allerede fungeret i de sidste 3 år, og nu er loven altså blevet bragt i overensstemmelse med virkeligheden.

Udvidelsen af repræsentantskabet er begrundet i ønsket om at skabe så bred en basis for nævnet som muligt. Det gælder både inddragelsen af faglig ekspertise og nævnets kontakt med de institutioner i samfundet som har en særlig betydning for eller interesse i det danske sprog.

Den nye ordning træder i kraft fra og med 2009.

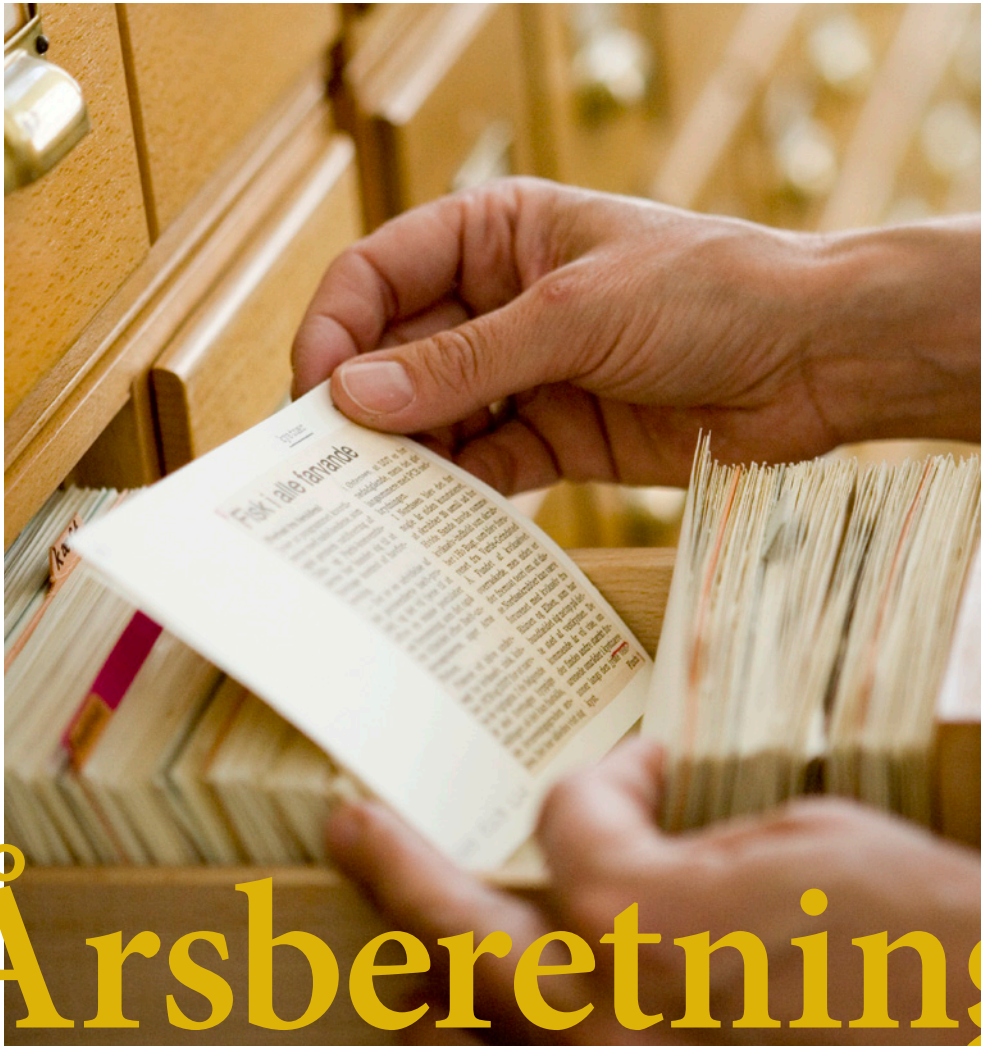
Nævnet har i 2008 for alvor taget fat på den nye digitale arbejdsform. En hel del tid har været brugt på at udvikle nye rationelle metoder og arbejdsgange så man på bedste vis kan udnytte de nye digitale muligheder. Illustrationerne i denne årsberetning giver et indtryk af hvordan arbejdsformerne ændrer sig, og hvilke resultater der opnås.

Niels Davidsen-Nielsen

Formand

Sabine Kirchmeier-Andersen

Direktør

Årsberetning 2008

Medlemmer

Repræsentantskab for perioden 1.1.2008-31.12.2008

- Susan Alsing, kommunikationsmedarbejder (Dansk Standard)
- Elisabeth Arnbak, lektor (Rektorkollegiet)
- Kirstine Baloti, billedmedieoversætter (Dansk Journalistforbund)
- Ingen repræsentant for Danmarks Radio og TV 2
- Niels Davidsen-Nielsen, professor, (formand, personligt medlem)
- Dorthe Duncker, lektor (næstformand, Rektorkollegiet)
- Michael Ehrenreich, medredaktør (Danske Dagblades Forening)
- Johannes Nørregaard Frandsen, institutleder (Rektorkollegiet)
- Anita Furu, konsulent (Statsministeriet)
- Frans Gregersen, professor, (Undervisningsministeriet)
- Henrik Hagemann, generalsekretær (Foreningen Norden)
- Lotte Holm, kommunikationsmedarbejder (IT- og Telestyrelsen)

- Bente Holmberg, lektor, (Stednavneudvalget)
- Solbjørg Højfeldt, skuespiller (Dansk Skuespillerforbund)
- Anne Jensen, redaktionssekretær (Folketinget)
- Birgitte Jensen, forbundsformand (Forbundet for Kommunikation og Sprog)
- Eva Skaft Jensen, lektor (Rektorkollegiet)
- Joachim Kromann, konsulent (Justitsministeriet)
- Ole Lauridsen, lektor (Rektorkollegiet)
- Henrik Lorentzen, seniorredaktør, (Det Danske Sprog- og Litteraturselskab)
- Jørn Lund, direktør (personligt medlem)
- Birgit Meister, journalist (Kulturministeriet)
- Grete Pagter Mortensen, ledende oversætter og sprogrevisor, (EU-institutionernes Sprogtjenester)
- Anders Pors Nielsen, lektor (Dansklærerforeningen)
- Peter Rønnov-Jessen, forfatter (Dansk Forfatterforening og Danske Skønlitterære Forfattere)
- Niels Christian Sauer, lærer (Danmarks Lærerforening)
- Merete Søndergaard, lektor (Dansklærerforeningen)
- Jens Smærup Sørensen, forfatter (Det Danske Akademi)
- Claus Tilling, seminarielektor (Modersmål-Selskabet)

Arbejdsudvalg for perioden 1.1.2008-31.12.2008

- Niels Davidsen-Nielsen (formand)
- Dorthe Duncker (næstformand)
- Henrik Hagemann
- Bente Holmberg
- Eva Skaft Jensen
- Henrik Lorentzen
- Jørn Lund
- Birgit Meister
- Grete Pagter Mortensen

Medarbejdere

Til nævnets forsknings- og informationsinstitut har der i 2008 været knyttet følgende medarbejdere:

Videnskabeligt personale

Rikke Dybdahl Harpsøe, cand. mag. (vikar for Margrethe Heidemann Andersen 80 %)

Jakob Halskov, ph.d., projektforsker (80 %, projektansat fra 1.1.2008 til 30.4.2010)

Margrethe Heidemann Andersen, ph.d., forsker (80 %; barsels- og forældreorlov)

Pia Jarvad, cand.mag., seniorforsker (seniorordning 80 %)

Sabine Kirchmeier-Andersen, ph.d., direktør

Anne Kjærgaard, cand.mag., ph.d.-stipendiat fra 1.6.2007 til 30.5.2010

Jørgen Nørby Jensen, cand.mag., informationsmedarbejder

Anita Ågerup Jervelund, cand.mag., videnskabelig medarbejder (fra 1.1.2008 til 30.11.2008 86 %, herefter fuld tid)

Ida Elisabeth Mørch, cand.mag., videnskoordinator

Marianne Rathje, cand.mag. (ph.d.-stipendiat afsluttet 31.5.2008, til samme dato informationsmedarbejder 75 %, fra 1.6.2008 fuld tid, og fra 1.7.2008 forsker)

Ole Ravnholt, ph.d., seniorforsker (stedfortræder for direktøren)

Jørgen Schack, cand.mag., seniorforsker

Kontorpersonale

Anette Klett, fuldmægtig (70 %)

Timelønnet medhjælp

Anna Sofie Hartling, stud.mag. (fra 1.7.2008)

Anne-Pia Jørgensen, stud.mag.

Eva Marie Kirk, stud.mag. (til 31.7.2008)

Morten Klockmann Nielsen, stud.mag. (fra 1.9. til 31.10.2008)

Louise Løye-Philipsen, stud.mag. (til 30.4.2008)

Nicoline Munck Vinther, stud.mag. (fra 1.4.2008)

Maria Mølgaard Madsen, stud.mag. (til 29.2.2008)

Camilla With, stud.mag. (fra 12.1.2008)

Praktikanter

Anne Sofie Jakobsen, stud.mag. (fra 1.9. til 30.11.2008)

Camilla With, stud.mag. (RUC) (til 11.1.2008)

Møder

Repræsentantskabsmøder

Nævnets repræsentantskab har holdt 2 møder i 2008. På dagsordenen på årsmødet 7.3.2008 var der foruden de faste punkter (årsberetning, årsregnskab og aktivitetsplan) en diskussion med formanden for regeringens sprogudvalg, Jørn Lund, om udvalgets anbefalinger.

På nævnets 2. repræsentantskabsmøde 3.10.2008 holdt Professor Nina Grønnum, Københavns Universitet, et foredrag med titlen Dansk udtale, og Anita Ågerup Jervelund, Jørgen Schack og Jørgen Nørby Jensen orienterede om arbejdet med Retskrivningsordbogen 2011. Endvidere drøftede man de foreslåede ændringer i sprognævnetsloven samt udpegning af det nye repræsentantskab og håndteringen af overgangsperioden indtil det nye repræsentantskab er udpeget.

10.12.2008 vedtog Folketinget de foreslåede ændringer til lov nr. 320 af 14.5.1997 (sprognævnetsloven) i form af lov nr. 1171. Loven vedrører udelukkende en modernisering af nævnets struktur. Repræsentantskabet er udvidet fra 30 til 43 medlemmer, arbejdsudvalget er blevet erstattet af en bestyrelse, og det fastslås at nævnets forskningsinstitut ledes af en direktør.

På grund af de igangværende ændringer i sprognævnsløven og sprognævnsbekendtgørelsen kunne repræsentantskabet for perioden 2009-2012 ikke udpeges i slutningen af 2008. Arbejdsudvalget besluttede derfor at fortsætte sit arbejde indtil det nye repræsentantskab og den nye bestyrelse kommer på plads i løbet af 2009.

Arbejdsudvalgsmøder

Arbejdsudvalget har holdt seks møder i 2008. Udvalget behandlede sproglige forespørgsler og udkast til artikler mv. til *Nyt fra Sprognævnet*, spørgsmål i forbindelse med de nordiske sprognævnssamarbejde, nævnets sprogpolitik, udviklingen i nævnets projekter, planer for nævnets fremtidige struktur, herunder ændringerne i sprognævnsløven og sprognævnsbekendtgørelsen, og nævnets økonomi.

Regeringen besluttede i foråret 2007 at nedsætte et sprogudvalg som på baggrund af de seneste års sprogudvikling og en vurdering af fremtidens behov for sprogkompetencer skulle:

- vurdere behov og mulighed for lovregulering af sprogområdet enten gennem en egentlig sproglov eller gennem lovgivning på enkelte områder
- komme med konkrete forslag til en yderligere styrket indsats for det danske sprog særligt i relation til sprogets stilling på de videregående uddannelser og i forskningen, herunder præcisere hvilke retningslinjer der bør gælde for princippet om parallelsproglighed på de videregående uddannelser

Nævnet var stærkt repræsenteret i arbejdet idet Jørn Lund blev udpeget som udvalgets formand, og både nævnets formand og nævnets direktør blev medlemmer af udvalget. Udvalgets arbejde blev afsluttet i foråret 2008, og rapporten „Sprog på spil“ blev oversendt til Folketinget 7.4.2008 og fulgt op af kulturministerens sprogkonference 2.10.2008.

Samarbejde med andre institutioner

Nordisk samarbejde

Dansk Sprognævn var arrangør for det nordiske sprog møde med titlen „Nordisk konference om sprogbrug, sprogholdninger og sprogpolitik“ som fandt sted 4.9.-6.9.2008 i Helsingør. Konferencen gav deltagerne mulighed for at reflektere over deres arbejde med sproglig normering i lyset af resultaterne fra det store nordiske importordsprojekt, for at drøfte det fortsatte arbejde med den nordiske sprogdeklaration og for at sammenligne de forskellige sprogpoltiske tiltag i de nordiske lande. I forbindelse med sprog mødet blev der 3.9.2008 afholdt et nordisk netværksmøde for sprognævnene. Sprognævnenes netværksmøde drejede sig om nævnenes fælles projekt om harmonisering af nævnenes svar databaser. Det blev blandt andet besluttet at to af Dansk Sprognævns medarbejdere skal fortsætte med at udarbejde et fælles nordisk format for svarbaser og udvikle et fælles svarkategoriserings system der gør det muligt at søge på sproglige fænomener på tværs af de nordiske sprog. Endvidere drøftede man mulighederne for at samarbejde om udgivelse af et fælles

fagfællebedømt nordisk tidsskrift om sprog og sproglig normering samt mulighederne for at indføre fagfællebedømmelse i Sprog i Norden.

Det nordiske sprog møde 2009 skal holdes i Finland, og hovedtemaet bliver „Den nordiske sprogrøgts praktikker og principper“.

Mere detaljerede oplysninger om det nordiske sprogsamarbejde kan findes i de nordiske sprognævns årsskrift Sprog i Norden 2008, udgivet med støtte fra Nordens Sprogråd.

Nordisk Ministerråds Embedsmandskomité for Uddannelse og Forskning (EK-U) vedtog 28.10.2008 en ny organisering af sprogområdet i Nordisk Ministerråd gældende fra 1.1.2009. Den nye organisering indebærer blandt andet oprettelsen af en ny koordinatorfunktion for sprogsamarbejdet. Koordinatorfunktionen benævnes 'Nordisk Sprogkoordination'. Dansk Sprognævn har af Nordisk Ministerråds Sekretariat fået overdraget opgaven at varetage den nye koordinatorfunktion.

Sprognævnet har oprettet en projektgruppe bestående af Pia Jarvad, Rikke Dybdahl Harpsøe og Sabine Kirchmeier-Andersen til at etablere den nordiske koordinatorfunktion. De primære samarbejdspartnere bliver i første omgang de nordiske sprognævns sekretærer, koordinatoren af Sprognævnenes Netværk, de ansvarlige for Nordkurs, Nordspråk, de Nordiske Perler samt „Nordplus sprog og kultur programmet“. Der er oprettet en følgegruppe bestående af pædagogisk konsulent Lis Madsen (Undervisningsministeriet) og seniorkonsulent Hulda Zober Holm (Nordisk Ministerråds Sekretariat).

Europæisk samarbejde

Sprognævnet er medlem af den Europæiske Samarbejdsorganisation for Nationale Sproginstitutioner (EFNIL) og har siden 2006 været repræsenteret i organisationens bestyrelse. Formanden, Niels Davidsen-Nielsen, og direktør Sabine Kirchmeier-Andersen deltog i dagene 10.-12.11.2008 i EFNIL's årsmøde og generalforsamling i Lissabon. Medlemsorganisationerne er nationale institutioner hvis arbejdsområder er forskning, dokumentation og strategi/politik i forbindelse med de officielt anerkendte standardsprog inden for EU's medlemslande. Der er p.t. 45 medlemmer og associerede medlemmer.

Temaet på årsmødet 2008 var „Sprogbrug i handel og erhverv i Europa“. Fra Danmark var der bl.a. bidrag fra Dansk Industri.

Nævnet har i 2008 deltaget i to af EFNIL's arbejdsgrupper: EFNILLEX, som har til formål at udvikle metoder til at skabe ordbøger mellem europæiske sprogpar hvor der ikke findes ordbøger, og ELM (European Language Monitor), som har til formål at udvikle et system så man løbende kan følge udviklingen i de europæiske sprogs status i fx uddannelse, forskning, medier og erhvervsliv. EFNIL har en hjemmeside, www.efnil.org, hvor man kan finde yderligere oplysninger.

Kontakter med andre institutioner mv.

Nævnet deltager fortsat i Forskerskole ØST i Sprogvidenskab, som varetager forskeruddannelsen for alle sprogvidenskabelige institutioner i det storkøbenhavnske område.

Flere af nævnets medarbejdere er engageret i faglige selskaber og institutioner mv.:

Pia Jarvad har været nævnets repræsentant i de fællesnordiske projekter *Moderne importord i Norden* og *Internordisk sprogforståelse*, hvor hun også har været medlem af styregruppen. Hun har endvidere været nordisk sekretær. Hun er medlem af styregruppen for sprogportalen og medlem af *Kemisk Nomenklaturudvalg*. Endvidere har hun vejledt studerende i emner som *afløsningsord*, *faste forbindelser* og *sprogpolitik* på forskellige akademiske niveauer. Hun har desuden vejledt *Katti Frederiksen*, *Grønlands Sprognævn*, i forbindelse med udvikling af en ny engelsk-grønlandsk ordbog.

Jørgen Nørby Jensen har fortsat været bestyrelsesmedlem i LEDA (Foreningen Leksikografer i Danmark).

Anita Ågerup Jervelund har ført tilsyn med sprogportalen.

Sabine Kirchmeier-Andersen har fortsat været nævnets repræsentant i *Dansk Erhvervsakademis fagpanel for sprogteknologi*, medlem af bestyrelsen for EFNIL (siden 21.11.2006) og medlem af de nordiske sprognævns sprogteknologigruppe (siden 30.11.2006). Hun blev i 2007 medlem af *Københavns Universitets aftagerpanel (Nordiske Studier og Sprogvidenskab samt Det Humanistiske Fakultet)* samt medlem af styregruppen for en ny forskerskole i uddannelsesforskning ved *Københavns Universitet (FUKU)*. Hun har været beskikket censor for fagene sprogvidenskab og sprogteknologi. Endvidere er hun blevet medlem af *Kulturministeriets arbejdsgruppe for ledelsesudvikling* og *Kulturministeriets arbejdsgruppe for forskning* som har udarbejdet *Kulturministeriets nye forskningsstrategi* i efteråret 2008. Hun er desuden medlem af styregruppen for sprogportalen.

Marianne Rathje har fortsat været censor i sprogpsykologi ved *Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet*.

Ole Ravnholt er nævnets repræsentant i *It-Terminologi-Udvalget*. Han har fortsat været censor i dansk ved lærerseminarierne.

Jørgen Schack har været medlem af *Undervisningsministeriets opgavekommission for dansk – læsning og retskrivning*, bestyrelsesmedlem i *Selskab for Nordisk Filologi* og censor i dansk sprog ved *Københavns Universitet*. Han har desuden repræsenteret nævnet i *Stednavneudvalget*.

Oplysning og rådgivning

Spørgsmål og svar

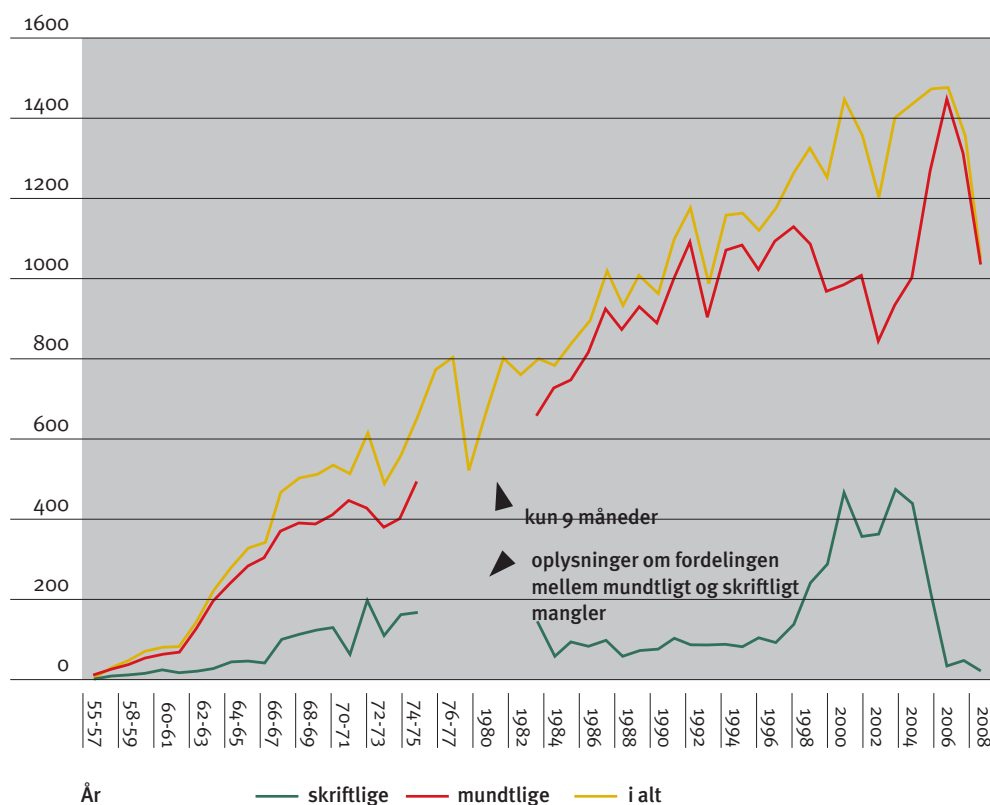

Instituttet har i 2008 besvaret 10.513 sproglige spørgsmål – ca. 22 % færre end i 2007. Nævnet modtager ikke skriftlige spørgsmål pr. e-mail uden forudgående telefonisk aftale, men der er til gengæld to linjer på spørgetelefonen, hvilket giver en hurtigere og mere effektiv ekspedition af henvendelserne. I 2008 var 218 af de afgivne svar skriftlige. Nævnet registrerer svar som vedrører nye sproglige iagttagelser, og som har særlig forsknings- eller formidlingsmæssig interesse. Antallet af registrerede svar er vokset med 83 i 2008.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
januar	1303	1351	1313	1361	1228	1516	1372	1522	1120
februar	1328	1191	1049	1014	1348	1337	1175	1332	923
marts	1538	1132	977	1288	1469	1323	1387	1312	779
april	999	760	1088	1060	1172	1190	1092	1059	1109
maj	1407	1235	1005	1082	961	1211	1080	1001	867
juni	970	965	968	842	1236	1256	1028	930	780
juli	991	972	964	1092	849	876	833	876	626
august	1215	1171	466	982	1292	1194	1394	1023	696
september	1199	1154	1141	1283	1432	1332	1337	1070	1066
oktober	1202	1381	1183	1641	1170	1233	1612	1318	978
november	1260	1396	1107	1486	1359	1301	1604	1221	998
december	1017	861	790	913	829	931	815	878	571
i alt	14429	13569	12051	14044	14345	14700	14729	13542	10513

Svarstatistik ult. 2008

Antal svar

Oversigt over afgivne svar 1955-2008
Diagrammet viser udviklingen i nævnets svartjeneste fra 1955 til 2008. Til trods for større og mindre udsving mellem årene ses en jævn stigning i antallet af afgivne mundtlige og skriftlige samt registrerede svar. Faldet på 22 % i 2008 er markant, men modsvares af en stigning i antallet af besøgende på hjemmesiden sproget.dk på mere end 50 % fra ca. 2.300 til 3.000 om dagen, svarende til over 1 mio. besøgende på årsbasis.

Elektronisk svarbase

I forbindelse med forhandlingerne om resultatkontrakten for 2007-2010 blev der afsat midler til digitalisering af tidligere afgivne skriftlige svar. I 2008 blev skanningen af de 10.000 svar i svararkivet afsluttet.

En ny database til håndtering af de indskannede svar blev færdigudviklet i 2007. Den er blevet forøget med 4918 svar i 2008 således at $\frac{3}{4}$ af svarene nu ligger i basen.

Samtidig med sorteringen og udvælgelsen af materialet til skanning er der foretaget en klassifikation af hvert enkelt svar som gør det muligt ikke blot at søge på enkelte ord og vendinger i svarbasen, men også at søge meget specifikt på sproglige fænomener som orddannelse, morfologi, fuge-s osv. Klassifikationen anvendes ikke blot til svarbasen, men også på sproget.dk, og der eksperimenteres med også at anvende den i andre af nævnets projekter, bl.a. i de nordiske sprognævns projekt om tværgående søgning i nævnenes svarbaser.

Klip fra svarbasen: Spørgsmål om oprindelsen af ordet *kiosk*

Ved udgangen af 2007 var svarbasen klar til at indgå i det daglige arbejde i svartjenesten. Både de skriftlige svar og de registrerede telefoniske svar, som tidligere blev skrevet ind i protokollerne, skal nu indtastes direkte i svarbasen og vil derfor både blive lettere tilgængelige for alle medarbejdere og lettere at publicere på nettet.

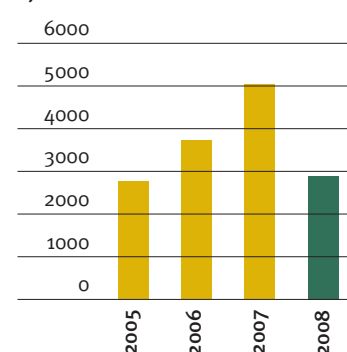
I 2008 blev et nyt system til registrering af telefoniske henvendelser til Sprognævnet taget i brug. Alle telefoniske spørgsmål til nævnet registreres nu løbende i et regneark. Også her vil spørgsmålene blive klassificeret, og det vil herefter være lettere at se hvilke typer af spørgsmål der bliver stillet. De gamle svarprotokoller bliver herefter lukket og arkiveret. Det fysiske svararkiv vil ikke længere blive opdateret med svar, men dog stadig fungere som arkiv for de bilag som det ikke er relevant at indskanne i basen.

Hjemmesiden

Antallet af besøg i gennemsnit pr. dag på Sprognævnets hjemmeside er i 2008 faldet til 2900 besøgende. Nedgangen skyldes formentlig at nævnets svarbase nu er tilgængelig på sproget.dk.

Der er i løbet af 2008 udarbejdet en nyt koncept for nævnets hjemmeside. Fremover vil hjemmesiden først og fremmest præsentere nævnet og dets virksomhed samt nævnets vigtigste produkter – Retskrivningsordbogen og Nye ord i dansk samt det kommende videnscenter – mens indgangen til sproglig rådgivning og opslagsværker bliver via sproget.dk.

Antal daglige besøg på nævnets hjemmeside

Sprogportalen sproget.dk

Arbejdet med sprogportalen begyndte i 2005 som et samarbejde mellem Sprognævnet og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (DSL) med en særlig bevilling til styrkelse af det danske sprog.

Sprogportalen har til formål:

1. at give professionel sproglig hjælp, altså give råd og vejledning om sproglige problemer, samt formidle forståeligt om svære emner
2. at give adgang til officielle og autoritative opslagsværker
3. at skabe øget sproglig bevidsthed, bl.a. mht. nuancer, præcision og sprogets virkning, fx ved at udnytte netmediets muligheder, gerne ved at betone de interaktive aspekter
4. at synliggøre dansk sprog og DSN's og DSL's arbejde med sproget

I 2008 er indholdet i portalen forøget med flere artikler, nyheder, sprogquizzes og links, og der er truffet aftale om at flere resurser kan lægges ind, fx flere sprogtemaer, DR's sprogbreve og en synonymordbog.

Vejledning

Medlemmer af arbejdsudvalget og ansatte i Sprognævnet har holdt foredrag og har medvirket i radio og tv med oplysning om nævnets virksomhed og om sprogproblemer i almindelighed.

Nævnet har haft besøg af skoleelever, studerende fra de højere læreanstalter og grupper af sproginteresserede; alle er blevet orienteret om nævnets virksomhed.

Desuden har studerende og forskere konsulteret nævnet i forbindelse med formulering og udarbejdelse af opgaver, specialer, eksamens- og forskningsprojekter og har fået vejledning af nævnets ansatte.

I efteråret 2008 har en praktikant fra Københavns Universitet været tilknyttet nævnet i 4 måneder.

Nævnet har i det forløbne år endvidere haft møder om sprogstrategi og sprogpolitik med bl.a. Danica Pension og Danmarks Radio.

Mediestrategi

Instituttet udarbejdede i foråret 2007 en mediestrategi som blev endeligt vedtaget i arbejdsudvalget i efteråret 2007. Målet er at opnå større synlighed i medierne, at få nævnets budskaber frem på den mest hensigtsmæssige måde, at sikre bred viden om nævnets optræden i offentligheden blandt medarbejderne og at sørge for at pressehenvendelser dirigeres hen til de relevante medarbejdere. Nævnets interne medieservice skanner hver dag aviserne for nyheder som involverer nævnet, og fokus på nyheder til nævnets hjemmeside og sprogportalen er en fast del af nævnets ugentlige rutiner.

I 2008 er to nye tiltag blevet iværksat, nemlig en sprogklumme i Jyllands-Posten og et projekt om sprogindslag i tv. Nævnets medarbejdere har derudover fortsat deltaget som sprogeksperter i radioprogrammet Ud med sproget på DR's P1. Endvidere er der indgået aftale med Daneklærerforeningens Forlag om et fast bidrag til bladet Dansk, som udkommer 4 gange om året. Formålet er bl.a. at udbrede kendskabet til sproget.dk.

I løbet af 2008 har nævnets formand, direktør og medarbejderne givet 19 interview i radioen, 2 interview i tv, 35 interview i aviser og blade og fået optaget 4 kronikker og 11 læserbreve og 7 klummer. Derudover er der blevet holdt 27 foredrag og modtaget besøg af grupper (studerende, foreninger osv.) som er blevet vist rundt i instituttets lokaler og har hørt foredrag om nævnet.

Medieaktiviteten i form af artikler og interview har i 2008 været lidt lavere end i 2007, hvilket bl.a. skyldes at der i foråret 2007 var ekstraordinært meget debat om sprogpolitik, og at hjemmesiden sproget.dk fik megen omtale da den blev lanceret i efteråret 2007. Derimod er antallet af foredrag og klummer i aviser øget i 2008.

Normering

Retskrivningsordbogen

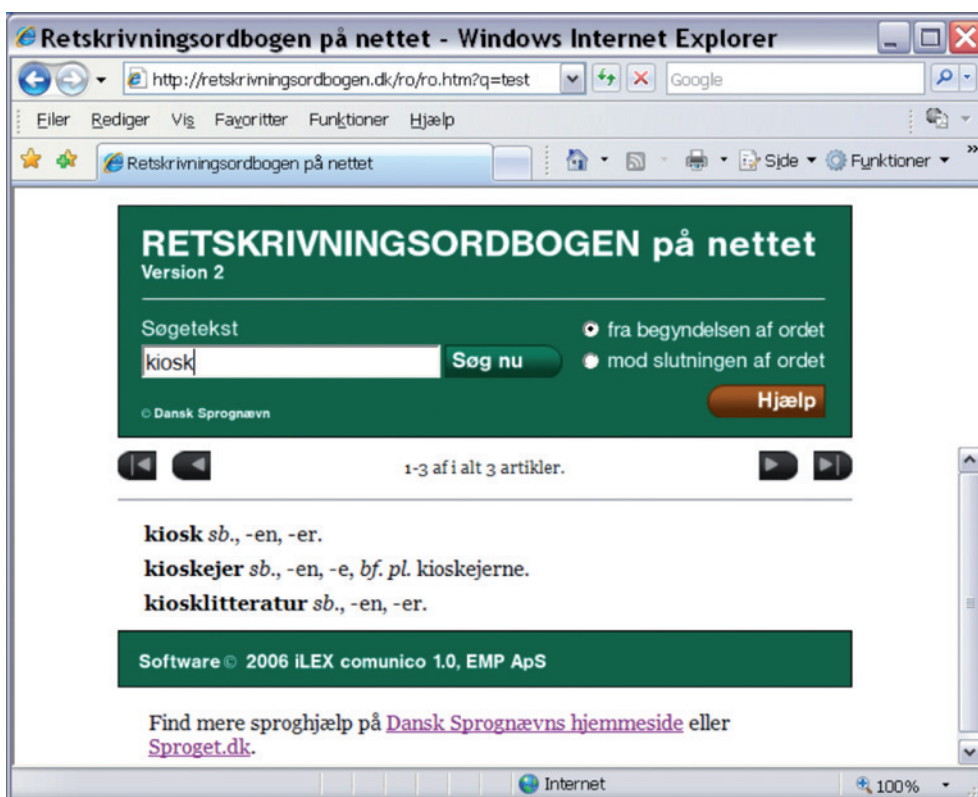

I 2006 blev det besluttet at den nye retskrivningsordbog, som skal udkomme i 2011, skal gøres mere brugervenlig ved at indføre betydningsoplysninger til ordidentifikation og bøjningsoplysninger ved et større antal opslagsord, ved at reducere antallet af paragrafhenvisninger og ved at forenkle retskrivningsreglerne på en række punkter. Der skal desuden indføres orddelingsangivelser på alfabetisk plads. Der er tale om en fuldstændig gennemgang af alle opslagsord, bl.a. med henblik på at tage sjældne og forældede ord ud af ordbogen, samtidig med at nye ord tilføjes. Institutet har nedsat en redaktionsgruppe bestående af Anita Ågerup Jervelund (projektleder), Jørgen Schack og Jørgen Nørby Jensen. Arbejdsudvalget har endvidere nedsat en følgegruppe bestående af Niels Davidsen-Nielsen, Eva Skafte Jensen og Henrik Lorentzen. Redaktionsarbejdet i 2008 er forløbet planmæssigt, og redaktionens overvejelser er blevet præsenteret for arbejdsudvalget og repræsentantskab.

Redaktionsgruppen har færdigredigeret bogstavet *n* og dele af *a*, *b* og *o*, og de redigerede artikler er blevet drøftet med følgegruppen. Redaktionsgruppen har desuden fremlagt både retskrivningsændringer og visse redaktionelle ændringer og

forenklinger for følgegruppen. Af eksempler på anbefalede retskrivningsændringer kan nævnes: ændring i brugen af bindestreg i gruppesammensætninger af typen *slå om-nederdel*, *mund til mund-metode*, ændring af pluralisformer ved ord med *-sten* som andetled, fx pl. *gravsten* > pl. *gravsten/gravstene* og pl. *kirsebærsten/kirsebærstene* > pl. *kirsebærsten*, ændring af pluralisformer ved ord med *-center* og *-centrum* som andetled, fx pl. *butikscentre/butikscentre* > pl. *butikscentre*, og strykning af visse dobbeltformer under bogstaverne *a* og *b*, fx *antioxidant/antioxydant* > *antioxidant* og *bagstræberisk/bagstræverisk* > *bagstræberisk*. Redaktionen har i alt holdt 5 møder med følgegruppen i løbet af 2008.

Nævnet kan konstatere at der p.t. er 3.435.000 søgninger om året (9000 søgninger om dagen) i den elektroniske udgave af Retskrivningsordbogen på nettet. Hvert år er der 160.000 unikke brugere der i gennemsnit foretager ca. 20 søgninger.

Retskrivningsordbogen på nettet

Forsknings-beretning for 2008

Ifølge sprognævnsløven har Dansk Sprognævn „til opgave at følge det danske sprogs udvikling, at give råd og oplysninger om det danske sprog og at fastlægge den danske retskrivning“. Nævnet er forpligtet til at „arbejde på videnskabeligt grundlag“ og omfattes af lov om forskning ved arkiver, biblioteker, museer mv., der gælder for „visse (...) institutioner under Kulturministeriet, hvor forskning er en væsentlig forudsætning for varetagelsen af institutionens hovedopgave“. Sprognævnets forskning har altså det strategiske sigte at tilvejebringe, vedligeholde og forny det videnskabelige grundlag for at løse nævnets opgaver, og nævnet er især pålagt en forpligtelse til at „indsamle nye ord, ordforbindelser og ordanvendelser, herunder forkortelser“.

Men det strategiske formål kan ikke indfris alene ved de bundne forskningsopgaver, for de retter sig først og fremmest imod at vedligeholde det etablerede grundlag. Det er naturligvis en vigtig opgave for nævnet. Men det danske sprogs udvikling kan og bør ses under mange forskellige synsvinkler der på forskellig vis bidrager til oplysnings- og normeringsvirksomheden. Både det danske sprog og det danske sprogsamfund forandrer sig. Derfor er de problemer som danske sprogbru-

gere søger råd og oplysning om, ikke de samme til alle tider, og de normer der skal oplyses om og tages hensyn til i udarbejdelsen af den danske retskrivning, ligger ikke fast én gang for alle, men er i stadig forandring.

Det gør det nødvendigt at udvikle og forny det videnskabelige grundlag for Sprognævnets virksomhed. Derfor indgår Sprognævnet i samarbejde med andre forskningsinstitutioner om forskning og forskeruddannelse, derfor har nævnets forskere og seniorforskere tid til personlig forskning, derfor prioriterer nævnet ph.d.-stipendier højt, og derfor støtter nævnet at medarbejderne søger om fondsstøtte til deres personlige forskningsprojekter.

Forskningsudvalget

Medlemmer

Professor, dr.phil. *Hanne Ruus*, Københavns Universitet, udpeget af Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation.

Seniorforsker, dr.phil. *Karen Skovgaard-Petersen*, Det kongelige Bibliotek, udpeget af Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation.

Seniorforsker, cand.mag. *Jørgen Schack*, valgt af nævnets videnskabelige personale.

Møder

Sprognævnets forskningsudvalg har holdt tre møder i 2008 om bl.a. instituttets forskningsplaner, om grænsedragning mellem forskning og resurseopbygning og om forskningsevaluering og publicering på hhv. dansk og engelsk. Udvalget udtrykte endvidere tilfredshed med forskningsproduktionen i 2007 og med opfølgningen på forskningsplanerne, som er formuleret i nævnets resultatkontrakt for 2007-2010. Udvalget konstaterede med tilfredshed at Mariannes Rathjes ph.d.-afhandling om generationsprog blev færdiggjort i 2008, og at det lykkedes for nævnet at få finansieringen af et nyt stipendium om orddannelse på plads med start i 2009.

Et vigtigt emne for udvalget er vurderingen af nævnets forskning ud fra de krav til forskningskvalitet og -relevans som stilles af Videnskabsministeriet. Der var enighed om at det er nødvendigt at nævnets forskningspolitik både skal tilgodese behovet for at kunne publicere på dansk om dansk sprog og behovet for at kunne begå sig internationalt ved at publicere på engelsk.

Publicering i fagfællebedømte tidsskrifter er i dag et af de vigtigste krav, og instituttet er meget opmærksom på at publicere i relevante publiceringskanaler og undersøger løbende mulighederne for at nævnet kan medvirke til at udgive nordiske eller nationale tidsskrifter af høj faglig kvalitet. Det er således besluttet at Sprog i Norden fremover vil få en sektion med fagfællebedømte bidrag. Endvidere er der indledt et samarbejde med redaktionen for Nydanske Studier (NyS) således at nævnet delvis finansierer udgivelsen af NyS og deltager i redaktionsarbejdet.

Forskningsressurser

Ordsamlingen er i 2008 vokset med 2086 indtastede excerpter. Samlingen rummer derfor nu omkring 965.000 sedler. Væksten i antallet af sedler er ikke øget i forhold til sidste år, hvilket skyldes at instituttet har brugt ressourcer på at finde andre måder at indsamle nye ord på, og at det tog længere tid end forventet at få rutinerne omkring ordindsamlingen på plads.

Det skal understreges at faldet i antallet af sedler ikke er ensbetydende med at ordene ikke er indsamlet. De fleste medarbejdere bidrager til excerperingen, og igen i år har to pensionerede medarbejdere, Jørgen Eriksen og Arne Hamburger, ligesom nævnets tidligere formand, Allan Karker, leveret et antal excerpter og sedler, så der ligger et stort antal excerpter klar til at blive registreret. De nye rutiner bevirker at sedlerne fremover ikke længere skal indtastes, men indskannes og knyttes til en ny database. Det forventes at arbejdsgangene omkring ordsamlingen vil blive hurtigere, og at efterslæbet vil blive indhentet i løbet af 2009.

Nævnet har sat yderligere ressourcer ind på at udvikle nye metoder til automatisk indhøstning af forslag til nye ord, og resultater ser lovende ud (se nærmere i afsnittet om automatisk excerpering nedenfor).

Svarsamlingen: Svar der anses for særlig relevante, fx fordi de ikke kan findes i gængse ordbøger og håndbøger, eller fordi de afspejler nye udviklinger i sprognormer og sprogproblemer, registreres i en database som i 2008 er vokset med 83 svar.

Svarsamlingen og svartjenesten tildeles ikke selvstændig forskningstid, men svarene, især de der registreres, repræsenterer ofte et stykke forsknings- og udredningsarbejde, og samlingen er således et vigtigt kildemateriale for forskning i sprognormernes udvikling.

Forskning i sprog og norm

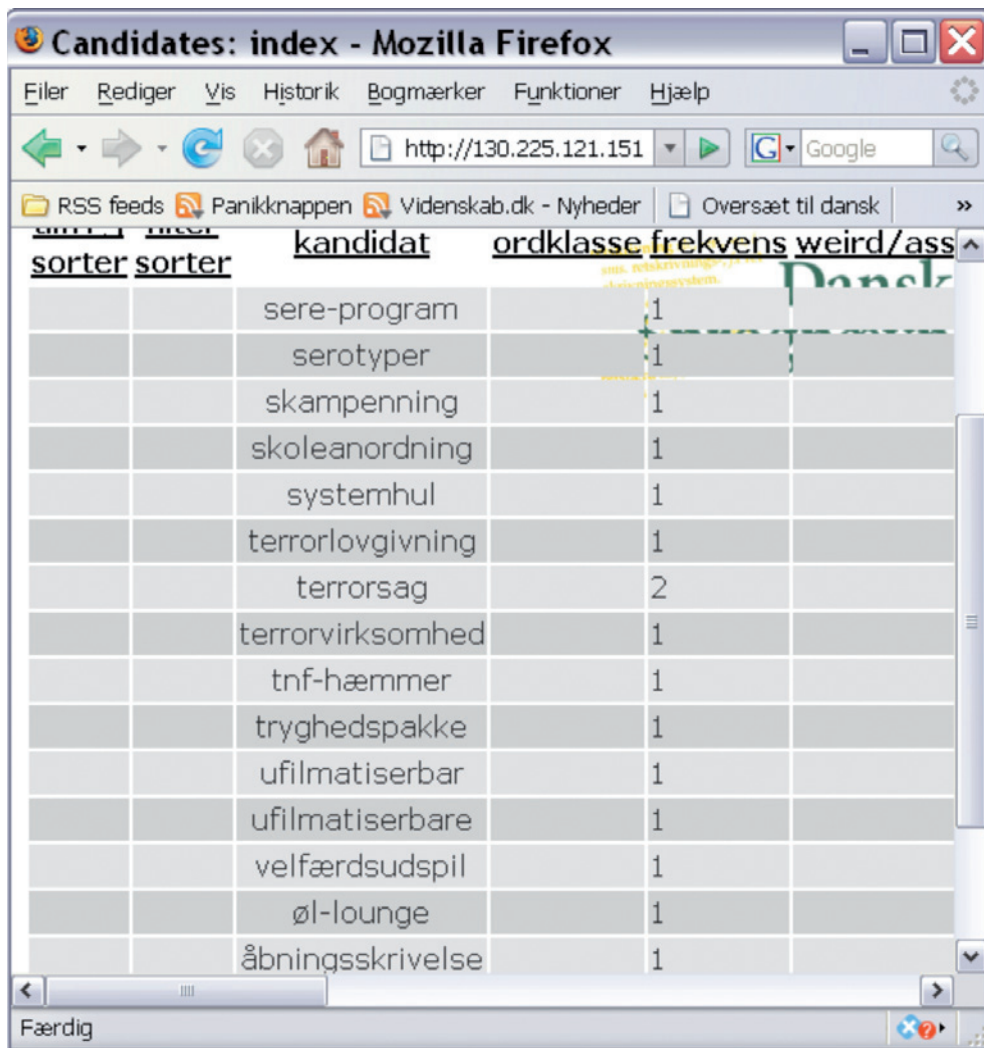
I forbindelse med udarbejdelsen af den kommende udgave af Retskrivningsordbogen har redaktionsgruppen bestående af Anita Ågerup Jervelund, Jørgen Schack og Jørgen Nørby Jensen foretaget grundige undersøgelser af ordforrådet med henblik på at identificere og motivere nødvendige ændringer i retskrivningen. Af eksempler på anbefalede retskrivningsændringer kan nævnes: ændringer i brugen af bindestreg i engelske låneord der er dannet af en verbalstamme + en partikel (fx *drive-in*, *spin-off*), obligatorisk sammenskrivning af en række gængse forbindelser af adverbium + præposition (fx *bagved*, *indenfor*), ændringer i brugen af bindestreg i sammensatte ord af typen S-togs-station og valgfrihed mellem *-ie* og *-ium* i en række gængse ord (fx *akvarium*, *gymnasium*). Ræsonnementerne bag disse ændringer er bl.a. beskrevet i Anita Ågerup Jervelund og Jørgen Schack: *På strejftog indenfor Retskrivningsordbogens territorie – Retskrivningsordbogen 2011* (i: Nordiske studier i leksikografi, 9. Rapport fra konference om leksikografi i Norden, Akureyri 22.-26. maj 2007. Skrifter udgivet af Nordisk Forening for Leksikografi. skrift nr. 10, 2008).

Moderne importord i Norden

Projektet blev afsluttet i 2008, og resultaterne blev diskuteret på det nordiske sprog-møde i Helsingør i efteråret 2008.

Automatisk excerpering

I løbet af 2007 og 2008 har Jakob Halskov i samarbejde med Pia Jarvad og Jørgen Nørby Jensen udviklet og implementeret den første prototype af nævnets automa-tiske excerperingsprogram, som er blevet døbt *Ordtrawleren*. Programmet gen-nemsøger en stor samling af tekster fra 45 aviser og blade i databasen Infomedia og forsøger med forskellige metoder, bl.a. statistiske, at identificere nyordskandidater som derefter automatisk kan gemmes som excerpter med eksempler og andre relevante oplysninger i ordbasen. Nævnet har indgået en aftale med Infomedia om løbende tekstleverancer på 10 mio. ord pr. måned. Basen vil således omfatte ca. 120 mio. ord ved årets slutning og øges med 120 mio. ord om året fremover. Program-met har en interaktiv webgrænseflade så instituttets medarbejdere kan filtrere ord og vendinger og sammenligne ordforekomster automatisk med bl.a. ordbasen, Ret-skrivningsordbogen og nyordsbasen. Herefter kan de validerede nye ord overføres direkte til ordsamlingen.

sorter	sorter	kandidat	ordklasse	frekvens	weird/ass
		sere-program		1	
		serotyper		1	
		skampenning		1	
		skoleanordning		1	
		systemhul		1	
		terrorlovgivning		1	
		tersorsag		2	
		terrorvirksomhed		1	
		tnf-hæmmer		1	
		tryghedspakke		1	
		ufilmatiserbar		1	
		ufilmatiserbare		1	
		velfærdsudspil		1	
		øl-lounge		1	
		åbningsskrivelse		1	

Klip fra Ordtrawlerens bud på nye ord
11.11.2008

Projektet med Ordtrawleren har allerede på nuværende tidspunkt givet ny indsigt i hvordan orddannelse foregår i praksis. Trods automatisk frasortering af over 500.000 eksisterende ordformer indeholdt første måneds bruttoliste over 30.000 nye ordformer. Hver måned finder Ordtrawleren et nogenlunde konstant antal nye ord til trods for at den samlede liste er akkumulativ, dvs. at ord som er fundet i de forudgående måneder, automatisk filtreres fra. Det store flertal af ordformerne på bruttolisten er naturligvis uinteressante varianter af *o-2-nederlaget* (en konstruktion der i sig selv kan generere tusindvis af ordformer). Heldigvis kan man fra bruttolisten udtrække stærkt begrænsede delmængder af mere lovende nyordskandidater ved hjælp af forskellige filtreringskriterier som frekvens og samfokomst med såkaldte signalord, dvs. ord som typisk forekommer med nye ord (fx *såkalddt*, dvs. og lign.) Det mest lovende relevanskriterium er de kollokerende nyordssignaler.

Følgende kan konstateres om projektet:

- Udvalgte delmængder af Ordtrawlerens nyordskandidater kan fungere som supplement til den manuelle excerpering og øge tilvæksten i excerpter som registreres i ordsamlingen.
- Dog er det svært at implementere et bredt favnende, operationelt mål for en kandidats prægnans, så man må forvente at mange typer nydannelser stadig må excerperes manuelt (eksempelvis semantiske udvidelser af eksisterende udtryk).
- Ordtrawlerens kandidatliste vil sandsynligvis blive mere og mere anvendelig som tiden går (med kun 12-14 måneders data er de diakrone frekvensprofiler stadig usikre).
- Ordtrawlerens kandidatliste vil endvidere udgøre et godt empirisk grundlag for det igangsatte ph.d.-projekt om orddannelse.

Ordtrawlerens præcision bliver i løbet af 2009 evalueret af Jakob Halskov, Pia Jarvad, Jørgen Nørby Jensen og Sabine Kirchmeier-Andersen.

Staveundersøgelse

Materialet til staveundersøgelsen blev indsamlet i maj 2008 idet Anita Ågerup Jervelund, Jørgen Schack og Sabine Kirchmeier-Andersen fungerede som censorer på 755 elevers besvarelser af folkeskolens afgangsprøve i dansk retskrivning. Fejlene i disse besvarelser er registreret og indtastet i regneark, og de er opstillet på forskellig vis i tabeller der kan sammenlignes med de tabeller der findes i en tilsvarende staveundersøgelse foretaget af Danmarks Pædagogiske Institut i 1978. De første analyser og iagttagelser af stavefejlene er klar til at indgå i den endelige rapportskrivning i 2009.

Personlige forskningsprojekter

Jørgen Schack arbejder på en engelsksproget ph.d.-afhandling med titlen *Commercial Words: A Study of the Intersection of Trademarks and Linguistics*. I afhandlingen beskrives en række centrale varemærkeretlige begreber ud fra en lingvistisk synsvinkel. Det drejer sig om begreber som distinktivitet, særpræg og forvekslelighed. Afhandlingen indeholder en bestemmelse af varemærket som sprogligt fænomen

og en redegørelse for de særlige forhold som gælder for dannelsen af varemærker. Det empiriske grundlag for afhandlingen udgøres først og fremmest af Dansk Varemærketidende 1998 ff. og af afgørelser fra Patent- og Varemærkestyrelsen i sager om særpræg og forvekslelighed.

Ole Ravnholt har i 2008 fortsat sit projekt *Meddelelsesstrukturen i dansk*, delvis finansieret ved en toårig rammebevilling fra Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation (tidl. Statens Humanistiske Forskningsråd).

Pia Jarvad har fortsat arbejdet med *Nye ord i dansk*. Arbejdet med at ajourføre ordbogen som en „levende nyordsbog på nettet“ er startet, og Pia Jarvad og Jørgen Nørby Jensen udarbejder løbende nye artikler. Projektet er tæt knyttet til arbejdet med Ordtrawleren.

Sabine Kirchmeier-Andersen har fortsat projektet *National og international sprogpolitik*. Projektet omfatter en gennemgang af andre landes sprogpolitikker og sprogpoltiske tiltag og søger at uddrage generelle tendenser i spændingsfeltet mellem globalsprog, nationalsprog og minoritetssprog specielt med henblik på vurderingen af det danske sprogs status. Der har i 2008 været særlig fokus på den sprogpoltiske udvikling i Norden. Sabine Kirchmeier-Andersen er medvejleder for 2 ph.d.-projekter om institutioners og virksomheders sprogpolitik: Anne Kjærgaard (KU) og Nina Bellak (CBS).

Endvidere har Sabine Kirchmeier-Andersen udarbejdet et forslag til et dansk sprogbarometer. Projektet, som udføres i tæt samarbejde med tilsvarende bestræbelser på nordisk og europæisk plan, er blevet integreret i Kulturministeriets kulturstatistikprojekt.

Marianne Rathje har påbegyndt arbejdet på projektet *Chat- og sms-sprog i skolebørns stile* – har chat- og sms-sproget bredt sig til andre genrer, og hvilken betydning vil dette i så fald have for fremtidig dansk ortografi?

Eksternt finansierede forskningsprojekter

Ph.d.-projekter

Generationssprog i mundtlig interaktion (Marianne Rathje): Projektet består i analyser af samtaler mellem mennesker fra 3 forskellige generationer og belyser bl.a. brug af bandeord, engelske lån, „citer“ og omfanget af misforståelser mellem generationerne.

Afhandlingen blev afleveret i maj 2008.

Projektet er et samfinansieret ph.d.-stipendium med bidrag fra Kulturministeriets ph.d-pulje, Forskerskole Øst i Sprogvidenskab og Dansk Sprognævn.

Sådan skriver vi – eller gør vi? En undersøgelse af effekterne af organisationers sprogpoltiske tiltag (Anne Kjærgaard): Ph.d.-afhandlingens emne er organisationers sprogpoltikker, dvs. de mål og midler der tages i brug i forsøget på at regulere sprogbrug i organisationer. Projektet fokuserer på skriftlig sprogbrug og har to overordnede formål: Det første er at give et „efterbillede“, en vurdering af de tekstlige effekter, af de sprogpoltiske tiltag i to danske organisationer. Det andet formål

Kategorivælger

Søg i kategorier

- etymologi vis ▶
- fonetik vis ▶
- interpunktion vis ▶
  - komma vis ▶
  - punktum vis ▶
    - kategori 1 vis ▶
    - kategori 2 vis ▶
    - kategori 3 vis ▶
  - kolon vis ▶
- layout vis ▶
- leksis vis ▶
- morfologi vis ▶
- ortografi vis ▶
- pragmatik vis ▶
- semantik vis ▶
  - betydning vis ▶
  - fast udtryk vis ▶

Søgeresultat (189 resultater på dansk)

Viser restulater fra: kategori 2, morfologi, betydning

Søg i artikler **søg** [Filtrér søgeresultat ▶](#)

Norsk (32) **Dansk (189)** **Svensk (93)**

Artikel ▼	Kategori ▲	Dato ▲	Relevans ▲
▶ Hvornår skriver man med stort	kategori 2	02. apr 2002	78%
▶ Er der komma efter noget med Æ ...	kategori 2	27. jun 2008	90%
▶ Hvornår skriver man med stort	kategori 2	02. apr 2002	78%
▶ Er der komma efter noget med Æ ...	betydning	27. jun 2008	90%
▶ Hvornår skriver man med stort	betydning	02. apr 2002	78%
▶ Er der komma efter noget med Æ ...	betydning	27. jun 2008	90%
▶ Hvornår skriver man med stort	betydning	02. apr 2002	78%
▶ Er der komma efter noget med Æ ...	betydning	27. jun 2008	90%
▶ Hvornår skriver man med stort	morfologi	02. apr 2002	78%
▶ Er der komma efter noget med Æ ...	morfologi	27. jun 2008	90%
▶ Hvornår skriver man med stort	morfologi	02. apr 2002	78%
▶ Er der komma efter noget med Æ ...	morfologi	27. jun 2008	90%

<< < 1 2 **3** 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 > >>

Grænseflade til sprogsøgning i sprognævnens svardatabaser.

er at undersøge hvorfor de sprogpoltiske tiltag i de to organisationer (ikke) har haft bestemte effekter i forhold til de to organisationers tekster.

I løbet af året er det empiriske grundlag for afhandlingen blevet indsamlet. Dataindsamlingen fandt sted hos Danmarks Domstole (Sø- og Handelsretten og Frederiksberg Ret) og Københavns Kommunes Teknik- og Miljøforvaltning (Center for Bydesign og Center for Parkering). Data består af tekster (fx breve og domme) fra før og efter organisationernes sprogpoltiske tiltag, etnografiske observationer og interview med skrivende medarbejdere og andre centrale aktører i de sprogpoltiske projekter. Der er desuden blevet lavet pilotanalyser af de indsamlede data og arbejdet på en yderligere indkredsning af det teoretiske og metodiske grundlag for undersøgelsen og på tekstafsnit til selve afhandlingen. I løbet af efteråret har Anne Kjærgaard desuden afholdt overbygningskurset *Organisationers Sprogpolitikker* ved Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet.

Projektet, som blev påbegyndt 1.6.2007, er et samfinansieret ph.d-stipendium med bidrag fra Dansk Sprognævn, Københavns Universitet og Kulturministeriets ph.d.-pulje.

DK-CLARIN

Jakob Halskov og Sabine Kirchmeier-Andersen deltager i projektet DK-CLARIN. DK-CLARIN er en forskningsinfrastruktur for humaniora med sprogligt fokus: skrevet, talt og multimodalt. DK-CLARIN skal indeholde store tekstkorporer med ældre og moderne dansk, parallelle tekster (samme tekst på to sprog), talt sprog, ordbøger, videosekvenser mv. Disse resurser vil blive opmærket med lingvistisk og anden information ved hjælp af automatiske værktøjer. Opmærkningerne gør det muligt at finde og kombinere resultater på helt nye måder. Det betyder at DK-CLARIN vil støtte forskerne på hidtil usete måder og give adgang til nye forskningsresultater inden for sprogvidenskab, litteratur, historie mv.

Sprognævnet er repræsenteret i to delprojekter der har til formål at opbygge et almensprogligt korpus på ca. 45 mio. løbende ord og et fagsprogligt korpus på

ca. 11 mio. løbende ord omfattende domæner som medicin og sundhed, klima og miljø, it, nanoteknologi, byggeri og anlæg samt landbrug.

Projektet, som er finansieret af den nationale pulje for infrastruktur, udføres i et samarbejde mellem Københavns Universitet, Aarhus Universitet, Syddansk Universitet, Det Kongelige Bibliotek, Nationalmuseet, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Dansk Sprognævn og Copenhagen Business School. Projektet er tilknyttet EU-CLARIN-projektet (baseret på ESFRI-anbefalinger) som støttes af Europa-Kommissionen, med startdato 1.1.2008.

Nordisk Databaseharmonisering

I 2007 besluttede de nordiske sprognævnets netværk at iværksætte et udredningsarbejde om harmonisering af deres svar databaser. Formålet var at undersøge mulighederne for at etablere et fælles svarbasesystem hvori medarbejdere og eksterne brugere kan søge på tværs af sprogene i hinandens baser.

Der blev afsat 193.000 DKK for at en arbejdsgruppe bestående af to medarbejdere ved Dansk Sprognævn, Jakob Halskov og Ida Elisabeth Mørch, kunne udføre opgaven. Der blev oprettet en referencegruppe bestående af repræsentanter fra hvert sprognævn samt en styregruppe som bestod af medlemmerne af de nordiske netværks sprogteknologigruppe.

I efteråret 2008 præsenterede arbejdsgruppen sine resultater i form af en rapport og et foredrag på det nordiske netværksmøde i Helsingør. Rapporten konkluderede at det ville være muligt at etablere en fælles søgegrænseflade og at sikre en fælles søgning ved hjælp af en metataksometri som blev koblet sammen med de nationale taksonomier. Den samlede tidshorizont for gennemførelse af projektet blev estimeret til 3 år.

Netværksmødet besluttede at iværksætte et pilotprojekt som i første omgang skulle tage udgangspunkt i et delområde af taksonomien og gennemføres i løbet af 1 år. Efter dette ville man tage stilling til om projektet kunne gennemføres i fuldt omfang.

Forskningsårsværk i 2008

Sprognævnets forskere og seniorforskere har gennemsnitlig 30 % af deres arbejdstid til personligt valgte forskningsprojekter inden for nævnets område, men ikke nødvendigvis jævnt fordelt, således at de i perioder forsker lidt mindre for derefter samlet at afvikle optjent forskningstid. Derudover deltager de i den forskning som instituttet er pålagt eller har påtaget sig. Forskere og seniorforskere som er frikøbt med fondsstøtte til særlige projekter, bruger normalt 90 % af projekttiden på forskning og 10 % til institutopgaver. Ph.d.-stipendiater, som er ansat for tre år, har 80 % af deres arbejdstid til personlig forskning, men afvikler normalt deres institutforpligtelser tidligt i ansættelsen. Videnskabelige medarbejdere uden for stillingsstrukturen har ikke personlig forskningstid, men kan deltage i institutforskning. Tabel 1 viser det samlede antal forskningsmånedsværk i 2008 fordelt på medarbejdere. Tabel 2 viser fordelingen på projekter. Forskning i sprog og norm er beregnet som 50 % af arbejdet

med Retskrivningsordbogen. På samme måde indgår de forskningsmæssige opgaver i forbindelse med vedligeholdelsen og opbygningen af ord- og svarsamlingen som forskningstid. Den enkeltes forskningstid pr. projekt er fordelt efter skøn baseret på arbejdsplanen for 2008.

Instituttet arbejder hen imod en mere projektorienteret arbejdsform hvor de personlige forskningsprojekter indgår som delprojekter i interne eller eksterne forskningsprojekter, og på denne måde øger udbyttet af forskningsindsatsen både for projekterne og den enkelte forsker. Der sættes i højere grad på at få publiceret artikler i internationale tidsskrifter.

Der har været brugt 4,4 forskningsmåneder mindre i 2008 i forhold til 2007, hvilket skyldes at nogle af de store forskningsprojekter og ph.d.-projekter er afsluttet, og at der er investeret en del tid i indskanning af svar- og ordsamling.

Instituttet kan med tilfredshed konstatere at nævnets medarbejdere også i 2008 har været meget aktive på forskningsfronten, hvilket bl.a. afspejler sig i et stort antal artikler og bøger.

Endvidere har nævnet jævnligt modtaget studerende, praktikanter og forskere fra danske og udenlandske uddannelsesinstitutioner.

Instituttets årlige seminar i august 2008 kredsede om to faglige temaer: principper for normeringsarbejdet og sikring af en god kvalitet i forskningen, herunder fagfællebedømte publikationer. Endvidere drøftede man en reformulering af principperne for retskrivningsnormeringen i sprognævnsbekendtgørelsen § 1.

Forskningsmånedsværk pr. medarbejder	FM pr. år
Ole Ravnholt (OR)	3,8
Pia Jarvad (PJ)	5,6
Jørgen Schack (JS)	6,9
Anita Ågerup Jervelund (AÅJ)	4,6
Jørgen Nørby Jensen (JNJ)	4,2
Marianne Rathje (MR)	3,8
Anne Kjærgaard (AK)	11,4
Sabine Kirchmeier-Andersen (SKA)	3,5
Jakob Halskov (JH)	7,6
Ida Elisabeth Mørch (IEM)	0,6
Rikke Dybdahl Harpsøe (RDH)	1,9
I alt	52,0

Tabel 1

Forskningsmånedsværk pr. projekt	FM pr år
DK-CLARIN (JH/SKA)	6,0
Nordisk databaseharmonisering (JH/IEM)	2,4
Meddelelsesstruktur (OR)	3,8
Nye ord i dansk (PJ,JNJ)	1,9
Varemærker (JS)	3
Generationssprog (MR)	3,8
Organisationers sprogpolitik (AK)	11,4
National og international sprogpolitik (SKA, AK)	1,0
Forskning i sprog og norm (AÅJ, JS, JNJ)	9,0
Ordsamling (alle)	2,6
Svarsamling (alle)	4,2
Automatisk excerpering (JH,PJ,SKA)	1,0
Stavefejlsundersøgelse (AÅJ, JS, SKA)	1,9
Månedsværk i alt	52,0

Tabel 2

Publikationer

Instituttets medarbejdere har i løbet af 2008 udgivet 2 netudgivelser, 4 bøger og 20 artikler. Der er endvidere blevet holdt 27 foredrag og indlæg på konferencer.

Netudgivelser

Sprogportalen: www.sproget.dk

Nye ord i dansk: www.nyeordidansk.dk

Bøger

Margrethe Heidemann Andersen og Jørgen Nørby Jensen (red.): *Bag ordene. Festskrift til Ole Ravnholt i anledning af 60-års-dagen*. Dansk Sprognævns skrifter 41. Dansk Sprognavn 2008. 139 sider

Pia Jarvad og Jørgen Schack: *Håndbog i klarsprog for ombudsmandens medarbejdere*. Udg. af Folketingets Ombudsmand. København 2008. 74 sider.

Pia Jarvad og Helge Sandøy (red.): *Stuntman og andre importord i Norden. Om udtale og bøjning*. I serien *Moderne importord i språka i Norden*, bind 7. Novus forlag, Oslo. 221 sider

Marianne Rathje: *Generationssprog i mundtlig interaktion. En sociolingvistisk undersøgelse af generationsspecifikke sproglige og interaktionelle træk i tre generations talesprog*. Ph.d.-afhandling indleveret ved Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet, maj 2008.

Andre publikationer fra Sprognævnet

Nyt fra Sprognævnet 2008/1-4. Dansk Sprognævn 2008. 90 kr. pr. årgang. Bestilles hos Sprognævnet.

Årsberetning 2007. Dansk Sprognævn 2008. Gratis. Bestilles hos Sprognævnet.

Artikler

Forskning

Jakob Halskov og Caroline Barrière: „Web-based extraction of semantic relation instances for terminology work“. I: *Terminology* 14:1, 2008, s. 20-44. John Benjamins.

Jakob Halskov og Caroline Barrière: „Building a specialized ontology. Why go on the web?“ I: *Proceedings of the 8th International Conference on Terminology and Knowledge Engineering (TKE 2008)*: „Managing Ontologies and Lexical Resources“, s.175-190. CBS – Samfundslitteratur, København 2008.

Jakob Halskov, Margrethe Heidemann Andersen og Jørgen Nørby Jensen: „Søg og du skal finde! En undersøgelse af Retskrivningsordbogen på nettet“. I: Margrethe Heidemann Andersen og Jørgen Nørby Jensen (red.): *Bag ordene. Festskrift til Ole Ravnholt i anledning af 60-års-dagen*. Dansk Sprognævns skrifter 41., s. 34-55. Dansk Sprognævn, København 2008.

Jakob Halskov og Ida Elisabeth Mørch: „Harmonisering af nordiske svarbaser. Rapport til Sprognævnenes Netværk i Norden“. Publiceret på www.dsn.dk 2008.

Margrethe Heidemann Andersen og Pia Jarvad: „Tilpasning af engelske importord i dansk skriftsprog“. I: Helge Omdal og Helge Sandøy (red.): *Nasjonal eller internasjonal skrivemåte? Om importord i seks nordiske språksamfunn*. I serien *Moderne importord i språka i Norden*, bind 8, s. 105-124. Novus forlag, Oslo 2008.

Margrethe Heidemann Andersen og Marianne Rathje: „Siger danskerne *et fancy* eller *et fancyt bælte*? Tilpasning af importord i dansk talesprog“. I: Pia Jarvad og Helge Sandøy (red.): *Stuntman og andre importord i Norden. Om udtale og bøjning*. I serien *Moderne importord i språka i Norden*, bind 7, s. 103-127. Novus Forlag, Oslo 2008.

Pia Jarvad og Jørgen Nørby Jensen: „Nye ord i 2008“. Publiceret på www.dsn.dk, 12.12.2008.

Pia Jarvad: „Tilpasning af engelske ord i bøjning og udtale i de nordiske sprog“. I: Pia Jarvad og Helge Sandøy (red.): *Stuntman og andre importord i Norden. Om*

udtale og bøjning. I serien *Moderne importord i språka i Norden*, bind 7, s. 9-26. Novus forlag, Oslo 2008.

Pia Jarvad: „Tilpasning eller ikketilpasning. Resultater“. I: Pia Jarvad og Helge Sandøy (red.): *Stuntman og andre importord i Norden. Om udtale og bøjning*. I serien *Moderne importord i språka i Norden*, bind 7, s. 201-220. Novus forlag, Oslo 2008.

Anita Ågerup Jervelund og Jørgen Schack: „På strejftog indenfor Retskrivningsordbogens territorie – Retskrivningsordbogen 2011“. I: *Nordiske studier i leksikografi 9. Rapport fra konference om leksikografi i Norden, Akureyri 22.-26. maj 2007*. Skrifter udgivet af Nordisk Forening for Leksikografi. Skrift nr. 10, 2008.

Sabine Kirchmeier-Andersen: „Dansk og/eller andre sprog – et spørgsmål om lovgivning“. I: Lisbeth Verstraete Hansen & Robert Phillipson (red.): *Fremmedsprog til fremtiden: sprogpoltiske udfordringer for Danmark*, s. 25-28. CBS – Institut for Internationale Sprogstudier og Vidensteknologi. Frederiksberg 2008.

Formidling

Sabine Kirchmeier-Andersen: Dansk og/eller andre sprog – et spørgsmål om lovgivning. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2008/1, s. 1-4.

Sabine Kirchmeier-Andersen: Afsnit om sproget i det offentlige, sprog og sprogteknologi. I: *Sprog til tiden*. Kulturministeriet. København 2008.

Anne Kjærgaard, Ida Elisabeth Mørch og Jørgen Nørby Jensen: „Sprogproblemer – nes top-10“. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2008/3, s. 10-15.

Anne Kjærgaard: „Skriv fagligt, sagligt, venligt, korrekt, entydigt og klart så det afspejler organisationens troværdighed, kvalitetsbevidsthed og effektivitet. Øh... Hvordan er det nu lige man skriver sådan?“ I: Margrethe Heidemann Andersen og Jørgen Nørby Jensen (red.): *Bag ordene. Festskrift til Ole Ravnholt i anledning af 60-års-dagen*. Dansk Sprognævns skrifter 41, Dansk Sprognævn, 2008, s. 79-90.

Jørgen Nørby Jensen: „Nye ord og vendinger“. I: *Hvem Hvad Hvor 2009*. Politikens Forlag, København 2008, s. 402-403.

Jørgen Nørby Jensen: „Ny sproglitteratur 2007“. Danmark. I: *Sprog i Norden 2008*, s. 257-265.

Marianne Rathje (2008): „Generationssprog – myte eller virkelighed?“ I: *Nyt fra Sprognævnet* 2008/4, s. 1-6.

Ole Ravnholt: „Compliance“. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2008/1, s. 4-7.

Ole Ravnholt: „Domænetab, parallelsproglighed og engelske lån“. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2008/2, s. 7-12.

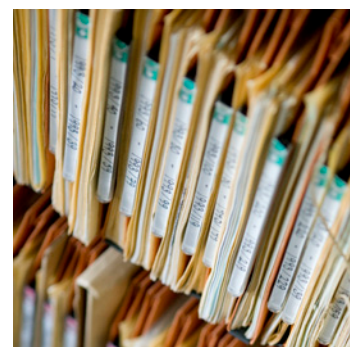
Jørgen Schack: „Varemærker i den sproglige rådgivning“. I: *Språk i Norden 2008*. Tema: Namn, s. 223-229.

Foredrag og indlæg på konferencer

Forskning

Rikke Dybdahl Harpsøe: „Praktiske erfaringer med anvendelse af sprogdatabaser“. Nordisk Netværksmøde, 3.9.2008.

- Jakob Halskov: Workshop om datamatisk terminologi v. konferencen *Terminology in Advanced Management Applications (TAMA)* i Canada, 8.-10.10.2008.
- Jakob Halskov og Caroline Barrière: „Building a specialized ontology. Why go on the web?“ TKE 2008: *Managing Ontologies and Lexical Resources*. København, august 2008.
- Jakob Halskov: „Using weird verbs as term extractors“. *Séminaire RALI-OLST*, Montreal universitet, 8.10.2008.
- Jakob Halskov: „Sprognævnets Ordtrawler“, Selskab for Nordisk Filologi, 30.10.2008.
- Jakob Halskov: „Semi-automatic extraction of neologisms from a Danish corpus and dictionary search logs“, *TAMA 2008 workshop om datamatisk terminology*. Gatineau, Canada, 9.10.2008.
- Jakob Halskov: „Harmonisering af de nordiske swardatabaser“. Nordisk netværksmøde i Helsingør, 3.9.2008.
- Jakob Halskov: „Dansk Sprognævnets Ordtrawler“. Sprognævnets forskningsudvalg, 17.12.2008.
- Pia Jarvad og Tore Kristiansen: „Resultater fra projektet Importord i Norden“. Selskab for Nordisk Filologi, 6.3.2008.
- Pia Jarvad: „Afløsningsord, tilpassede ord eller importord? Hvad vinder i længden, og hvad skal sprogrøtten satse på?“ *Nordisk konference om sprogbrug, sprogholdninger og sprogpolitik*, 4.-6.9.2008.
- Sabine Kirchmeier-Andersen: „Perspektiver i systematisk terminologiarbejde“. Terminologiseminar arrangeret af Syddansk Universitet i Kolding, 20.11.2008.
- Sabine Kirchmeier-Andersen: „Sproglovgivning i Norden“. *Nordisk konference om sprogbrug, sprogholdninger og sprogpolitik*, 4.-6.9.2008.
- Anne Kjærgaard: „Sådan skriver vi. Eller gør vi?“ Metodiske overvejelser og resultater fra pilotundersøgelse af effekterne af sprogpoltiske tiltag i Københavns Kommune og Danmarks Domstole. *Klarsprogskonferencen 2008*, Aronsborg, 16.-18.10.2008.
- Anne Kjærgaard: „Sådan skriver vi. Eller gør vi?“ Metodiske overvejelser og resultater fra pilotundersøgelse af effekterne af sprogpoltiske tiltag i Københavns Kommune og Danmarks Domstole. *MUDS 12 – Møde om Udforskningen af det Danske Sprog*, Århus Universitet, 9.-10.10.2008.
- Anne Kjærgaard: „Sådan skriver vi. Eller gør vi?“ Forskerskole Østs torsdagsseminar, Københavns Universitet, 15.5.2008.
- Marianne Rathje: „Generationssprog“. *MUDS 12 – Møde om Udforskningen af det Danske Sprog*, Århus Universitet, 9.-10.10.2008.
- Ole Ravnholt: „Emnestatus, identificerbarhed, tilgængelighed“. *MUDS 12 – Møde om Udforskningen af det Danske Sprog*, Århus Universitet, 9.-10.10.2008.

Formidling

- Sabine Kirchmeier-Andersen: „Udviklingen i det danske sprog og nordisk sprogpolitik“. Rotary i Ballerup/Hareskov, 1.9.2008.

- Sabine Kirchmeier-Andersen: „Sproglovgivning og sprogudvalgets rapport“. Forbundet Kommunikation & Sprog Midtjylland i Nykøbing Mors, 18.9.2008.
- Sabine Kirchmeier-Andersen: „Hvad enhver dansker bør vide om det danske sprog“. Folkeuniversitetet i Århus, 21.10.2008.
- Sabine Kirchmeier-Andersen: „Dansk i udvikling“. HK/LAK i København, 25.8.2008.
- Sabine Kirchmeier-Andersen: „Sprognævnets arbejde“. Det årlige seminar for danske lektorer i udlandet på Hindsgavl Slot, 29.7.2008.
- Sabine Kirchmeier-Andersen: „Sprogpolitik og Sprognævnets arbejde“. Tre foredrag for de danske sprogmedarbejdere i Luxembourg og Bruxelles samt et foredrag for medarbejderne på den danske ambassade i Bruxelles, 21.-25.4.2008.
- Ole Ravnholt: „Grammatik og retskrivning“. Dansk Forfatterforening, Århus, 8.10.2008.
- Ole Ravnholt: „Sprogrigtighedsproblemer“. Seminar for journalistpraktikanter i DR, 26.5.2008.
- Anita Ågerup Jervelund, Jørgen Nørby Jensen og Jørgen Schack: Oplæg om Retskrivningsordbogen 2011, Sprognævnets repræsentantskabsmøde, 3.10.2008.
- Ida Elisabeth Mørch: Foredrag på Biblioteksskolens temadag om e-ordbøger, 8.5.2008.
- Ida Elisabeth Mørch: Har indgået aftale med Dansk lærerforeningens Forlag om et fast bidrag til bladet Dansk, som udkommer 4 gange om året. Dette skal udbrede kendskabet til sproget.dk. I 2008 kom der to bidrag: „Hjælp til at bruge sproget godt“ og „Tre nordiske sprog eller én række af dialekter“.
- Ida Elisabeth Mørch holdt kursus om komma for reklamebureauet Relevans, 15.10.2008.

Formandens publikationer, foredrag og andre aktiviteter

Publikationer

- Niels Davidsen-Nielsen: „Sådanne!“ I: Margrethe Heidemann Andersen og Jørgen Nørby Jensen (red.): *Bag ordene. Festskrift til Ole Ravnholt i anledning af 60-årsdagen*, s. 11-15. Dansk Sprognævnets skrifter 41, Dansk Sprognævn 2008.
- Niels Davidsen-Nielsen: „Mumledansk og nordisk sprogforståelse“, *Frit Norden*, nr. 2-5, 2008.

Foredrag

- Niels Davidsen-Nielsen: „Om dansk sprog“. Grænseforeningen og Foreningen Norden, Sorø 17.1.2008.
- Niels Davidsen-Nielsen: „Dansk kontra engelsk i en globaliseret tid“. Rotary Frederikssund, 9.4.2008.
- Niels Davidsen-Nielsen: „Dansk sprog“, Ringkøbing og Skjerns kommuners fælles pædagogiske dag, 9.8.2008.
- Niels Davidsen-Nielsen: „Dansk sprog“. Grænseforeningen i Bramming, 26.10.2008.
- Niels Davidsen-Nielsen: „Nordisk sprogforståelse“. Ølstykke Bibliotek, 10.11.2008.

Aktivitetsplan for 2009

Administration

Instituttet indgik i slutningen af 2007 en aftale med Kulturministeriets administrationscenter (KUMADM), nu Kulturministeriets Koncerncenter (KC), om overtagelse af regnskabsopgaver fra og med 1.4.2008. Det gælder både debitor- og kreditorbogholderi. Derudover har KC allerede i længere tid varetaget dele af løn- og personaleadministrationen. Nævnet regner med at tilkøbe ydelser inden for it og økonomistyring efter behov hos KC, som i løbet af efteråret har udviklet en ny og mere fleksibel betalingsmodel.

I 2008 er de nye arbejdsrutiner indarbejdet dels internt i det administrative arbejde, dels eksternt i samspillet med KC. I forbindelse med regeringens beslutning om oprettelse af de fælles administrative servicecentre overdrages opgaverne til staten i løbet af 2009.

Personalepolitik

En arbejdspladsvurdering som blev gennemført i slutningen af 2007 og evalueret i begyndelsen af 2008, viste behov for en gennemgang af alle arbejdspladser med en fysioterapeut. Dette blev gennemført i efteråret 2008. Undersøgelsen viste endvidere god tilfredshed med det psykiske arbejdsmiljø på instituttet. Nævnet vedtog i begyndelsen af 2008 en ny lønpolitik og principper for en ny ansættelsespolitik. Der blev endvidere oprettet et sikkerheds- og samarbejdsudvalg bestående af Marianne Rathje (DM-tillidsrepræsentant, formand for udvalget), Sabine Kirchmeier-Andersen (ledelsesrepræsentant, næstformand), Anette Klett (HK-repræsentant), Jørgen Nørby Jensen (DM-repræsentant) og Ole Ravnholt (ledelsesrepræsentant). Arbejdet med udformningen af personalepolitikken på basis af værdigrundlaget vil blive fortsat i sikkerheds- og samarbejdsudvalgets regi i 2009.

Økonomi

I nævnets resultatkontrakt for 2007-2010 blev der indarbejdet 2,2 mio. kr. til digitalisering af dele af ordsamlingen og hele svarsamlingen.

Nævnet har i 2008 satset på at tiltrække yderligere ekstern finansiering for 2009 og fremefter. I 2008 modtog nævnet støtte til et nordisk databaseprojekt (0,1 mio. kr.) samt midler til et postdocprojekt (ca. 0,4 mio. kr. om året i 2 år) fra den nationale pulje for infrastruktur. Endvidere blev der opnået ekstern finansiering til et nyt ph.d.-stipendium om moderne dansk orddannelse (0,2 mio. kr. i 2009, 0,5 mio. i hhv. 2010 og 2011), som forventes iværksat i september 2009. Sammen med den fortsatte eksterne finansiering af et igangværende ph.d.-stipendium om sprogpolitik på 0,4 mio. kr. forventes en samlet ekstern finansiering på ca. 1,1 mio. kr. i 2009.

De nye projekter ligger i naturlig forlængelse af nævnets målsætning om at styrke forskningen og tiltrække dygtige unge forskere. Projekterne vil få stor betydning for både formidlings- og normeringsarbejdet som vil blive yderligere effektiviseret og baseret på et bredere datagrundlag end det er muligt i dag. Projekterne vil med andre ord på alle områder bidrage til opfyldelsen af de målsætninger der er formuleret i nævnets resultatkontrakt.

Nævnet har haft et merforbrug på 0,3 mio. kr. i forhold til budgettet for 2008. Det skyldes større udgifter end forventet i forbindelse med overgangen til økonomiydelser fra KUMADM (50.000 kr.), færre indtægter end forventet i forbindelse med salg af Retskrivningsordbogen (100.000 kr.), manglende muligheder for at indhente dispositionsbegrænsningen på den reviderede finanslov på 1 % i perioden 1.7. – 31.12.2008 (100.000 kr.) samt nye regler for hensættelse af feriepenge (100.000 kr.). Nævnet har drøftet afvigelserne med Kulturministeriet og forventer at få skabt balance i driften igen i løbet af 2009 og 2010.

Derudover har nævnet for 2009-2011 indgået en kontrakt med Nordisk Ministerråd om overtagelse af en nyoprettet koordinatorfunktion for det nordiske samar-

bejde: *Nordisk Sprogkoordinering*, hvis vigtigste opgave er at fremme nabosprogsforståelsen hos Nordens unge. Opgaven indebærer at nævnet får tilført 1 mio. kr. i løn- og driftsmidler, og at nævnet derudover skal forvalte en fælles bevilling på 800.000 kr. for Netværket for Sprognævnene i Norden. Det betyder en forøgelse af nævnets bemanning med 1 – 1½ årsværk.

Nævnet har været repræsenteret i regeringens sprogudvalg, som i marts 2008 præsenterede sin rapport om det danske sprogs status og behovet for fremmedsprogskompetencer i fremtiden. I forlængelse heraf har nævnet fået til opgave at gennemføre en kampagne for det danske sprog i perioden 2009-2011.

Nævnet satser på at både aktiviteterne som allerede er formuleret i resultatkontrakten, og de nye projekter som er kommet til i løbet af 2008, vil kunne afvikles som planlagt sideløbende med nævnets kerneopgaver, men det kan på nuværende tidspunkt ikke udelukkes at der kan ske mindre forskydninger fordi nogle af nævnets rutinerede medarbejdere skal bruge ressourcer på at løbe de nye projekter i gang.

Årsplan for 2009

Nævnets planlægning er bestemt af resultatkontrakten med Kulturministeriet for 2007-2010 som indeholder Sprognævnets mission og vision for de kommende år samt detaljerede målbeskrivelser, resultatkrav og økonomi for nævnets centrale arbejdsopgaver: formidling, normering af retskrivningen og forskning. På forskningsområdet er de centrale temaer *opbygning af viden om unges sprogbrug og indsamling og bearbejdning af viden om sprogpolitik og metoder til måling af sprogets status*. På formidlingssiden bliver vigtige mål *opbygning og drift af et videnscenter* samt en særlig indsats for *formidling i nye medier*. Normeringsarbejdet omfatter den *reviderede udgave af Retskrivningsordbogen* samt *digitaliseringen af ord- og svarsamlingerne*.

Opgaverne er formuleret med udgangspunkt i nævnets hidtidige opgaver, nævnets opgavehierarki og i de beslutninger som blev truffet i forbindelse med at Dansk Sprognævn og Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs særlige bevilling til en ekstraordinær indsats for det danske sprog blev gjort permanent. Målene er formuleret mere langsigtet med en fireårig horisont og med en lang række delmål som skal opfyldes i de enkelte år.

Planlagte aktiviteter for 2009 i henhold til resultatkontrakten

---

Forskning

- Generationssprog. Forberedelse af opfølgende projekt.
- Måling af sprogets status. Undersøgelse af domænetab og engelskpåvirkningen af ordforrådet.

- Metoder til indsamling af nye ord. Metoder til inddragelse af netbrugere i indsamlingsarbejdet.

Formidling

- Udvikling og drift af portalen sproget.dk. Forøgelse af indholdet med 20 % i forhold til 2007 hvert år i 3 år fra og med 2008.
- Markedsføring af sprogportalen (relancering med forøget indhold).
- Udvikling af Sprognævnets egen hjemmeside. Mere brugervenligt og handicapvenligt design.
- Oprettelse af en ekspertdatabase om sprogforskning.
- Etablering af mindst en ny formidlingskanal, fx en klumme i en avis eller fast deltagelse i radio eller tv.

Normering

- Artikler om retskrivningsnormering.
- Ordsamling: Indskanning af mindst 280.000 kort, svarende til ca. 94.000 årligt fra og med 2008.
- Søgbar svarsamling samt metode til løbende registrering af nye svar. Tilgængeliggørelse af svar i portalen.

Andre planlagte forskningsprojekter

- Stavefejlsundersøgelse: En analyse af stavefejl i folkeskolens afgangsprøve i dansk retskrivning i foråret 2008 skal gennemføres i efteråret 2009. Inddelingen af fejltypen skal laves sådan at undersøgelsen kan sammenlignes med en tilsvarende undersøgelse foretaget af Danmarks Pædagogiske Institut (nu DPU) i 1978.
- Nordiske svarbaser: udarbejdelse af et fælles format for svarbaser og et fælles svarkategoriseringssystem der gør det muligt at søge på sproglige fænomener på tværs af de nordiske sprog.
- Opbygning af et almensprogligt og et fagsprogligt korpus og videreudvikling af metoder til automatisk identifikation af nye ord.
- Nyt postdocprojekt om sammen- og særskrivning.
- Nyt ph.d. -projekt om orddannelse.
- Udgivelse af Nydanske Studier.

Andre projekter

- Udvikling af nordisk sprogkoordination 2009-2011. Opbygning af organisation, etablering af samarbejdsformer samt informationsplatform (netsted).
- Kampagne til at øge opmærksomheden om det danske sprog 2009-2011 i tilknytning til regeringens opfølgning på sprogudvalgets rapport.

Regnskab for 2008

Resultatopgørelse drift

Almindelig virksomhed:	Forbrugstal Regnskab 2008	Bevillingstal Budget 2008
Driftsresultat		
Bevilling – TB/Akt.	7.500.000,00 kr.	0 kr.
Anvendt af tidl. Års res.	66.000,00 kr.	0 kr.
Årets reservering	0,00 kr.	0 kr.
	7.566.000,00 kr.	0 kr.
Ordinære driftsindtægter		
Salg af varer og tjenesteydelser	1.490.684,94 kr.	400.000,00 kr.
Tilskud til egen drift	425.000,00 kr.	400.000,00 kr.
Øvrige driftsindtægter	0 kr.	0 kr.
Gebyrer	0 kr.	0 kr.
	1.915.684,94 kr.	800.000,00 kr.
Ordinære driftsomkostninger		
Ændring i lager	0 kr.	0 kr.
Forbrugsomkostninger	1.929.191,71 kr.	300.000,00 kr.
Husleje	2.098.613,28 kr.	2.100.000,00 kr.
Andre forbrugsomkostninger	9.077,00 kr.	500.000,00 kr.
	4.036.881,99 kr.	2.900.000,00 kr.
Personaleomkostninger		
Lønninger	4.542.671,30 kr.	5.400.000,00 kr.
Pension	767.573,76 kr.	0 kr.
Lønrefusion	-178.429,45 kr.	0 kr.
Andre personaleomkostninger	116.498,56 kr.	0 kr.
	5.248.314,17 kr.	5.400.000,00 kr.
Andre ordinære driftsomkostninger		
Af- og nedskrivninger	198.198,00 kr.	kr.
	9.483.394,16 kr.	8.300.000,00 kr.
	-1.709,22 kr.	-7.500.000,00 kr.
Andre driftsposter		
Andre driftsindtægter	0 kr.	0 kr.
Andre driftsomkostninger	0 kr.	0 kr.
	-1.709,22 kr.	-7.500.000,00 kr.
Finansielle poster		
Finansielle indtægter	96.569,91 kr.	0 kr.
Finansielle udgifter	25.987,50 kr.	0 kr.
	68.873,19 kr.	-7.500.000,00 kr.
Ekstraordinære poster		
Ekstraordinære indtægter	0 kr.	0 kr.
Ekstraordinære udgifter	0 kr.	0 kr.
	68.873,19 kr.	-7.500.000,00 kr.
Fra resultatopgørelse til årets nettoudgifter		
Årets resultat	68.873,19 kr.	-7.500.000,00 kr.
Overført til egenkapitalen	68.873,19 kr.	

Dansk Sprognævnets mission

Ved at indsamle og formidle viden om det danske nutidssprog hjælper og inspirerer vi alle til at udveksle oplysninger, tanker og ideer på et klart og formålstjenligt dansk.

Dansk Sprognævn er en statslig forskningsinstitution under Kulturministeriet. Sprognævnet, der blev oprettet i 1955, har til opgave på videnskabeligt grundlag at give myndighederne og offentligheden råd og oplysning om det danske sprog. Sprognævnets hovedopgaver er:

- at følge med i sprogets udvikling, fx ved at registrere nye ord
- at svare på spørgsmål om dansk sprog og sprogbrug
- at fastlægge den danske retskrivning og redigere og udgive den officielle danske retskrivningsordbog

Årsberetning 2008

© 2009 by Dansk Sprognævn, Copenhagen

Layout: Falcon | Grafisk Design

Foto: Christian Geisnæs

Print: Frederiksberg Bogtrykkeri A/S

Printed in Denmark 2009

ISBN 978-87-89410-17-3

Dansk Sprognævn

Njalsgade 136 · DK-2300 København S
Telefon: +45 35 32 89 82 · Fax: +45 35 32 89 95
Spørgetelefon.: +45 35 32 89 90
ma.-to. 10-12 og 13-15, fr. 9.30-12.30
www.dsn.dk

